

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 159/02-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho na neverejnom zasadnutí 9. apríla 2003 prerokoval prijatú sťažnosť Mgr. A. B., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. T. P., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 89/90 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 89/90 porušil právo Mgr. A. B., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 89/90 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Mgr. A. B. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Mgr. A. B. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 12 398 Sk (slovom dvanásťtisícristodevät'desiatosem slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. T. P. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. novembra 2002 doručená sťažnosť Mgr. A. B., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. T. P., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní o odškodnenie pracovného úrazu vedenom pod sp. zn. 12 C 89/90.

Ústavný súd uznesením č. k. I ÚS 159/02-8 z 11. decembra 2002 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť na konanie.

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením sp. zn. Spr. 2112/99 z 10. februára 2003 a sťažovateľka, zastúpená svojím právnym zástupcom, stanoviskom z 27. februára 2003.

Okresný súd vo vyjadrení vykonal chronologický prehľad („faktografiu spisu“) a k opodstatnenosti prijatej sťažnosti konštatoval, že „... v konaní vedenom pred okresným súdom ... nedošlo k zbytočným priet'ahom“. Svoje tvrdenie odôvodnil tým, že „Z priloženej faktografie a z obsahu samotného spisového materiálu sp. zn. 12 C 89/90 je zrejmé, že

v priebehu konania došlo k niekoľko násobnej zmene v osobe zákonného sudcu a v súčasnosti koná v poradí 4. sudca. Tieto zmeny boli spôsobené objektívnymi skutočnosťami (odchody sudcov tunajšieho súdu resp. ich preloženie) ... na tunajšom súde už niekoľko rokov pretrváva nedostatok sudcov, ktorý sa od roku 2001 prehĺbili do miery, ktorá priamo ovplyvňuje dĺžku konaní, resp. časové úseky medzi jednotlivými úkonmi sudcov a tieto sú väčšie ako by sa vyžadovalo. V súdnych oddeleniach, ktoré si vyžadujú dvoch sudcov koná iba jeden ... V tejto súvislosti bez ďalšieho komentára, dávam na vedomie Ústavnému súdu, že k dátumu 31. 12. 2002 bolo 451 nevybavených vecí registra 12 C a túto sumu vecí vybavuje jeden sudca“.

Z vyššie uvedených dôvodov okresný súd navrhol, aby ústavný súd „... sťažnosť Mgr. A. B. zamietol ako neodôvodnenú v celom rozsahu, pretože v konaní 12 C 89/90 nedošlo k zbytočným priet'ahom“.

Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že okresný súd „... v úvode svojho písomného vyjadrenia síce vo všeobecnosti popiera existenciu priet'ahov v konaní 12 C 89/90 vedenom pred Okresným súdom Bratislava I, ale nasledovné odôvodnenie, ktorým chce svoje tvrdenie podporiť, porušenie ústavného práva podľa č. 48 ods. 2 potvrdzuje ... dôvody týchto priet'ahov, či už spočívajú v nedostatku sudcov Okresného súdu Bratislava I alebo ich „migrácii“ a z toho vyplývajúceho rozvrhu práce priamo ovplyvňujúceho dĺžku konania, nemôžu navrhovateľku zbavovať jej ústavného práva. Pretrvávajúci nedostatok sudcov uvedeného súdu je síce smutný, ale pokiaľ súd nezabezpečí taký výkon súdnictva, ktorý zbytočné priet'ahy v konaní neeliminuje, musí niesť za tento stav zodpovednosť“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľka podala 24. apríla 1990 na okresnom súde proti Školskej správe Bratislava I (ďalej len „školská správa“) a Základnej škole Lazaretská ul., Bratislava (ďalej len „ZŠ“) žalobu o odškodnenie pracovného úrazu.

V mesiacoch apríl a máj 1990 okresný súd zabezpečoval stanoviská žalovaných k žalobe.

Sťažovateľka 2. augusta 1990 žiadala okresný súd, aby konanie odročil na neurčito z dôvodu jej rehabilitačného liečenia.

Okresný súd 14. septembra 1992 predvolal školskú správu na výsluch sťažovateľky, ktorý sa uskutočnil 21. septembra 1992 na jej byte (sťažovateľka sa zo zdravotných dôvodov nemohla zúčastňovať konania na okresnom súde).

Sťažovateľka 25. novembra 1992 doplnila svoju žalobu. Doplnenie žaloby bolo 16. decembra 1992 zaslané žalovaným na vyjadrenie.

V roku 1993 (január) zaslali žalovaní svoje stanoviská k doplnenej žalobe a školská správa predložila okresnému súde (február) písomné doklady týkajúce sa sporu.

V roku 1994 sťažovateľka urgovala odpoveď na svoju žiadosť z 1. decembra 1993. Okresný súd v uvedenom roku nevykonal žiaden relevantný úkon vo veci.

V mesiacoch január a február 1995 okresný súd zabezpečoval ďalšie (dôkazné) materiály potrebné na zistenie skutkového stavu veci.

Na pojednávaní konanom 1. marca 1995 okresný súd oboznámil obsah výsluchu sťažovateľky uskutočneného na jej byte, pripustil zmenu na strane odporcov (pôvodne Obvodný národný výbor Bratislava I a základná škola na inom označení ulice). Pojednávanie bolo odročené.

Podaním z 2. marca 1995 sťažovateľka žiadala okresný súd o ustanovenie právneho zástupcu.

Školská správa podaním z 28. marca 1995 namietala svoju pasívnu legitimitáciu, lebo od 1. januára 1991 je už ZŠ samostatný právny subjekt, na ktorý prešlo riešenie všetkých pracovnoprávných vzťahov.

Pojednávanie konané 31. marca 1995 bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov odročené na neurčito.

Sťažovateľka 18. mája 1995 predkladá okresnému súdu požadované doklady na rozhodnutie o ustanovení právneho zástupcu a svoje stanoviská k námietke školskej správy.

V roku 1996 okresný súd uznesením č. k. 12 C 89/90-47 z 3. apríla 1996 ustanovil sťažovateľke právneho zástupcu.

V roku 1997 okresný súd uznesením č. k. 12 C 89/90-49 z 1. júla 1997 spojil na spoločné konanie veci sp. zn. 12 C 89/90 a sp. zn. 12 C 90/90, ktoré boli ďalej vedené pod sp. zn. 12 C 89/90.

V roku 1998 okresný súd vykonal vo veci jeden úkon, keď pokynom pre kanceláriu vyznačil v registri vec vedenú pod sp. zn. 12 C 90/90 za skončenú „inak“.

V roku 1999 bolo na 1. október 1999 vytýčené pojednávanie, ktoré bolo pre neprítomnosť sťažovateľky a jej právneho zástupcu odročené na neurčito.

V roku 2000 okresný súd uznesením č. k. 12 C 89/90-65 z 13. apríla 2000 ustanovil pre sťažovateľku na jej žiadosť iného právneho zástupcu.

Na pojednávaní konanom 12. septembra 2000 bol vypočutý právny zástupca sťažovateľky a zástupca ZŠ, ktorý popieral zodpovednosť ZŠ za následky pracovného úrazu (lebo v tom čase ešte nebola právnym subjektom) a namietal aj samotnú existenciu pracovného úrazu.

Na pojednávaní konanom 20. októbra 2000 bola uložená školskej správe poriadková pokuta 5 000 Sk a boli vypočutí dvaja svedkovia k existencii pracovného úrazu.

Na pojednávaní konanom 24. novembra 2000 boli vypočuté ďalšie dve svedkyne, ktoré taktiež potvrdili, že o úraze počuli, ale sťažovateľka úraz neoznámila zamestnávateľovi. Právna zástupkyňa sťažovateľky predložila okresnému súdu k nahliadnutiu doklad o odškodnení pracovného úrazu z 24. apríla 1988 Obvodnou hospodárskou správou školských zariadení a detských jaslí Bratislava I vo výške 387 Kčs, ako rozdiel medzi dávkami nemocenského poistenia a mzdou.

Pojednávanie stanovené na 16. január 2001 bolo pre neprítomnosť predvolanej svedkyne odročené na 13. február 2001. Na tomto pojednávaní predložila právna zástupkyňa sťažovateľky špecifikáciu uplatňovanej náhrady škody. Vypočutá svedkyňa (v tom čase žiačka sťažovateľky) nepotvrdila existenciu úrazu. Ďalšia svedkyňa (v tom čase právnik na vyššie uvedenej správe, ktorá odškodnila pracovný úraz) sa pamätá na rozhodnutie škodovej komisie, no nevie, na základe akých podkladov k odškodneniu došlo. Pojednávanie bolo odročené za účelom vypočutia ďalších účastníkmi navrhovaných svedkov.

Na pojednávaní konanom 10. apríla 2001 boli oboznámené ďalšie okresným súdom zadovážené písomnosti, sťažovateľka špecifikovala žalobný petit a bola vypočutá ďalšia svedkyňa (v tom čase vedúca odboru školstva Okresného národného výboru Bratislava I), ktorá sa už na úraz presne nepamätá, a pokiaľ bol, mali by byť o ňom doklady v archíve mesta Bratislavy.

Na pojednávaní konanom 22. mája 2001 bola uložená predvolanému a neprítomnému svedkovi poriadková pokuta a boli oboznámené ďalšie listinné dôkazy (v archíve mesta doklady o úraze neboli). Právnomu zástupcovi sťažovateľky bolo uložené oznámiť mená žiakov, ktorí mali byť svedkami úrazu dňa 22. apríla 1988 (24. mája 2001 sťažovateľka oznámila súdu, že si už mená žiakov nepamätá).

Na pojednávaní konanom 26. júna 2001 bol vypočutý svedok (v tom čase technik ochrany a bezpečnosti práce), ktorý tvrdil, že o úraze sťažovateľky nevie nič a osobne ju nepozná. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania z odboru ortopédia.

Okresný súd 7. augusta 2001 vyzval znalca na prevzatie súdneho spisu. Znalec žiadal 19. septembra 2001 predĺžiť lehotu na vypracovanie znaleckého posudku z dôvodu pasivity sťažovateľky (neúčast' na vyšetreniach), jej účasti na liečení a jeho pobytu v zahraničí. Znalec prevzal súdny spis 4. decembra 2001.

Okresný súd 14. augusta 2002 vyzval znalca na predloženie znaleckého posudku. Posudok bol opätovne urgovaný 11. septembra 2002 (telefonicky). Znalec oznámil okresnému súdu, že vec je veľmi komplikovaná a znalecký posudok vypracuje do konca roku 2002.

Podľa úradného záznamu z 13. januára 2003 zákonná sudkyňa 16. decembra 2002 opätovne urgovala u znalca predloženie znaleckého posudku. Dňa 31. januára 2003 zákonná sudkyňa opätovne telefonicky urgovala zaslanie znaleckého posudku.

Okresnému súdu bol znalecký posudok č. 1/2003 predložený 5. februára 2003.

Dňa 6. februára 2003 dala sudkyňa pokyn pre kanceláriu, aby doručila znalecký posudok účastníkom.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa odseku 2 citovaného článku ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov ...“.

V petite sťažnosti (doplnenej podaním z 21. marca 2003) sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov, prikázal okresnému súdu vo veci konať, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún) a trovy právneho zastúpenia.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd aj v predmetnom prípade bral do úvahy skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/92 a iné) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci.

Predmetom konania na okresnom súde vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 89/90 je rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej pracovným úrazom.

Rozhodovanie v danej konkrétnej veci predstavuje určitý stupeň zložitosti súvisiaci s dokazovaním existencie pracovného úrazu, jeho vplyvu na stupeň porušenia zdravotného stavu sťažovateľky a výšku náhradu škody. Vzhľadom na doterajší priebeh konania (najmä dokazovania vyššie uvedeného) ústavný súd môže pripísať jeho zdĺhavý priebeh čiastočne aj na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

Vychádzajúc zo samotnej dĺžky konania, jeho priebehu a doteraz dosiahnutých výsledkov ústavný súd uzatvára, že aj napriek predchádzajúcemu konštatovaniu určitej

zložitosti predmetnej veci nejde o také okolnosti, ktoré by odôvodňovali doterajšiu dĺžku konania.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu. Ústavný súd zároveň poznamenáva, že obdobie od podania žaloby okresnému súdu do 15. februára 1993, teda do nadobudnutia účinnosti zákona o ústavnom súde, pre nedostatok svojej právomoci neposudzoval (mutatis mutandis I. ÚS 49/93).

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti, z obsahu súdneho spisu okresného súdu a zo stanovísk účastníkov konania ústavný súd konštatoval zbytočné priet'ahy v konaní spôsobené okresným súdom:

- v období rokov 1993 a 1994, keď okresný súd nevykonal žiadne procesné úkony, t. j. obdobie dvoch rokov,

- v období od 18. mája 1995, keď sťažovateľka predložila okresnému súdu požadované doklady k svojej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu, do 3. apríla 1996, keď okresný súd rozhodol o jej žiadosti, t. j. vyše 10 mesiacov,

- v období od 3. apríla 1996 (pozri vyššie) do 1. júla 1997 (uznesenie o spojení vecí sp. zn. 12 C 89/90 a sp. zn. 12 C 90/90), keď okresný súd nevykonal žiadne relevantné úkony, t. j. obdobie vyše 14 mesiacov,

- v období od 1. júla 1997 (pozri vyššie) do 1. októbra 1999 (konanie pojednávania), počas ktorého okresný súd okrem pokynu pre kanceláriu na vyznačenie vytvorenia veci sp. zn. 12 C 90/90 v registri „inak“ a predvolania na pojednávanie nevykonal žiadne procesné úkony, t. j. obdobie vyše 27 mesiacov,

- v období od 1. októbra 1999 (pojednávane) do 13. apríla 2000, keď okresný súd ustanovil iného právneho zástupcu sťažovateľke, nevykonala okresný súd žiadny relevantný úkon vo veci, t. j. obdobie vyše 6 mesiacov.

Po 13. apríli 2000 posudzuje ústavný súd konanie okresného súdu za pomerne plynulé a zamerané na zisťovanie právne relevantných skutočností potrebných na rozhodnutie vo veci samej.

Ako to vyplýva z už citovaného stanoviska okresného súdu k predmetu sťažnosti, okresný súd nepriamo priznal priet'ahy v konaní, no nekvalifikoval ich ako zbytočné priet'ahy. Vzhľadom na popísanú činnosť (resp. nečinnosť) okresného súdu majú vyššie uvedené obdobia charakter zbytočných priet'ahov. Tieto priet'ahy v konaní sa významnou mierou pričínili o celkove neúmerne dlhý priebeh konania v predmetnej veci (vyše 12 rokov trvajúci spor, v dôsledku ktorého sa svedkovia už nemusia pamätať na skutkové okolnosti tvrdeného pracovného úrazu). Z uvedeného dôvodu nepovažoval ústavný súd za účelné zaoberať sa aj ďalšími, no krátkodobejšími obdobiami v činnosti okresného súdu majúcimi tiež určitý podiel na celkove zdĺhavom (a dlhom) priebehu konania (napr. dĺžka konania znaleckého dokazovania).

Ústavný súd predovšetkým konštatoval, že v predmetnej veci súdne konanie, ktoré sa na okresnom súde začalo 24. apríla 1990, je stále na súde prvého stupňa bez jeho rozhodnutia vo veci samej. Podľa názoru ústavného súdu táto zdĺhavosť konania vzhľadom na jeho predmet (odškodnenie pracovného úrazu) môže byť z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy akceptovaná len vo výnimočných prípadoch. Predmetné konanie okresného súdu takýmto prípadom podľa názoru ústavného súdu nie je.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa môže realizovať len prostredníctvom takého konania (činnosti) súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obrátil na orgán súdnej moci. K zbytočným priet'ahov v súdnom konaní môže dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu, ale aj takou činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej

neistoty účastníka súdneho konania, teda k právoplatnému rozhodnutiu vo veci, s ktorou sa obrátil na súd. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. II. ÚS 64/99, I. ÚS 98/99, I. ÚS 10/98).

Obranu okresného súdu spočívajúcu vo vysokom nápade vecí a v personálnych problémoch ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 18/98, II. ÚS 52/99) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Vychádzajúc z dôvodov vyššie uvedených v bodoch 1 až 3 (hodnotenie kritéria zložitosti veci, správania účastníka konania a postupu súdu) a z platnej právnej úpravy ústavný súd konštatoval, že v predmetnom občianskoprávnom súdnom konaní nemožno hodnotiť postup okresného súdu v posudzovanej veci ako postup, ktorý by zodpovedal ústavou priznanému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a príslušným ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku, čo je nevyhnutným predpokladom spoločensky efektívneho, t. j. rýchleho a účinného poskytnutia právnej ochrany.

Vyššie uvedený postup okresného súdu spôsobujúci zdĺhavosť namietaného konania nevykazoval podľa názoru ústavného súdu znaky plynulého a efektívneho konania a bol teda konaním so zbytočnými prieťahmi.

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd okrem konštatovania porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu „konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie meritórne prejednaná a rozhodnutá“.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Vzhľadom na doterajší priebeh konania v predmetnej veci a skutočnosť, že ani po uplynutí vyše dvanástich rokov od podania žaloby okresný súd ešte meritórne nerozhodol, považoval ústavný súd za potrebné v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázať okresnému súdu konať v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku upravujúcimi priebeh konania tak, aby nedochádzalo k porušovaniu práva garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti súčasne žiadala priznať finančné zadosťučinenie „ako peňažnú protihodnotu utrpenej nemajetkovej ujmy“ vo výške 100 000 Sk.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu. Preto prichádza v tomto prípade do úvahy primerané finančné zadosťučinenie, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy (napr. I. ÚS

15/02). V danom prípade ústavný súd považoval vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, ako aj zásadu spravodlivosti za primerané priznať sťažovateľke sumu 100 000 Sk.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy právneho zastúpenia v súlade s § 13 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb spočívajúce v prevzatí vecí, vypracovaní návrhu na začatie konania a vypracovaní stanoviska k vyjadreniu okresného súdu.

Trovy právneho zastúpenia sťažovateľky pozostávajú z trov za tri úkony právnej pomoci, a to za prevzatie a prípravu zastupovania, za spísanie sťažnosti a za spísanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu. Za prvé dva úkony vykonané v roku 2002 patrí odmena v sume po 3 900 Sk a za tretí úkon vykonaný v roku 2003 v sume 4 270 Sk. Režijný paušál k dvom úkonom z roku 2002 je 100 Sk a k poslednému úkonu v roku 2003 128 Sk. Preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkom sumu 12 398 Sk.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2003

